

осіб держави та місцевого самоврядування. Розкрито стан наукового пізнання правотворчої діяльності. Встановлено перспективність наукового пізнання правотворчої діяльності суб'єктів державної влади та місцевого самоврядування.

Ключові слова: правотворення, правотворчість, правотворча діяльність, орган державної влади, орган місцевого самоврядування, посадова особа держави, посадова особа місцевого самоврядування.

Ващенко А. М. Правотворческая деятельность органов и должностных лиц государства и местного самоуправления: проблемы и перспективы научного познания

В статье раскрыто актуальность научного познания правотворческой деятельности субъектов государственной власти и местного самоуправления. Осуществлен анализ существующих научных подходов к пониманию правотворческой деятельности органов и должностных лиц государства и местного самоуправления. Раскрыто состояние научного исследования правотворческой деятельности. Установлена перспективность научного познания правотворческой деятельности субъектов государственной власти и местного самоуправления.

Ключевые слова: правообразование, правотворчество, правотворческая деятельность, орган государственной власти, орган местного самоуправления, должностное лицо государства, должностное лицо местного самоуправления.

Vashchenko A. Bodies and officials state and local self-government law-making activities: problems and perspectives of scientific knowledge

The work reveals the relevance of scientific knowledge of law-making activity of subjects of state power and local self-government. The analysis of existing scientific approaches to understanding the law-making activity of bodies and officials of the state and local self-government is carried out. The state of scientific research of law-making activity is revealed. Perspective of scientific knowledge of law-making activity of subjects of state power and local self-government is established.

Key words: law-formation, law-making, law-making activity, public authority, local government body, state official, local government official.

УДК 340.12

*Ірина Анатоліївна Гетьман-П'ятковська,
доцент кафедри теорії держави і права
ВНЗ Університету економіки і права «КРОК»,
доцент, кандидат юридичних наук*

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ

Рівноправна участь жінки у парламентському житті України залишається проблемною. До активної участі жінки в політиці скептично ставляться як чоловіки, так, як не дивно, і більшість жінок. Проблема полягає в існуванні традиційних стереотипів щодо участі і ролі жінки в політичному, державному житті. Усталеною є думка про місію жінки як берегині в сім'ї, родинному середовищі. Є необхідність обговорити та підтримати ідею про місію жінки як берегині в державі в статусі політичного та державного діяча.

Питання гендерної нерівності в політичній і парламентській діяльності викликає резонанс в обговоренні як громадськості, так і наукової спільноти. Питанню участі жінок у політиці було присвячено розділ у статті «Ключові проблеми парламентської етики. Реформа парламенту в оцінках експертів» авторів Ю. Тищенко і Ю. Каздобіної [1, с. 14–22]. Як зазначили дослідниці, в процесі обговорення питання чоловіки були проти спеціальних заходів для збільшення чи стимулювання участі жінок у політиці. Жінки висловилися на підтримку квотування як засобу позитивної дискримінації жінок з метою виправити нерівне представництво, що існує протягом багатьох років у парламенті. Думка, що об'єднала сторони, є такою: парламентарів слід обирати за професійними якостями, а не за статтю [1, с. 21].

У колективній монографії «Правові засади формування та розвитку гендерного середовища в Україні» [2] та збірнику наукових праць «Європейський правовий вибір гендерно-чутливої політики» [3], Н. Оніщенко висловилася не тільки за юридичне закріплення рівності прав, рівності можливостей між чоловіком і жінкою, а й визнання рівності результатів між ними. На думку науковця, слід не лише декларувати, а й забезпечувати та охороняти цю триєдність правовими засобами.

Мета дослідження полягає в аналізі кількісного складу Парламенту України I-VIII скликань відносно гендерного представництва. Виявити закономірності і тенденції обрання жінок на виборну посаду парламентаря. Систематизувати інформацію та надати пропозиції щодо розв'язання зазначеної проблеми.

Серед демократичних цінностей суспільства є втілення ідеї парламентаризму та гендерної рівності. Це передбачає рівне представництво чоловіків і жінок у суспільно-політичному житті держави.

Слово «парламентаризм» походить з французької мови (parlementarisme – парламентська система). Під парламентаризмом розуміють систему організації державної влади, для якої характерним є визнання провідної або істотної ролі парламенту [4, с. 435–436]. Слово «парламент» походить з англійської (parliament – розмова) та французької мов (parler – говорити). Під парламентом слід розуміти загаль-

нонаціональний представницький орган державної влади, що діє постійно і головним призначенням якого є здійснення законотворчої діяльності [4, с. 434].

Велике значення ідеї парламентаризму полягає у залученні громадян через їхні представницькі органи до управління державою. Ключем представницького характеру парламенту є виборність, тобто парламент повністю або частково формується шляхом прямих, таємних, рівних виборів та діє на принципах колегіальності. Парламент є загальнонаціональним органом, акти якого чинні на всій території держави і є загальнообов'язковими, у разі їх невиконання держава може застосувати силові засоби.

На думку В. Шаповала, виборне політичне представництво через парламент пов'язане насамперед не з функціонуванням цього органу, а з діяльністю депутатів. Тому представницький характер парламенту є опосередкованим, у його основу покладено мандати депутатів. Представництво депутатів засвідчує лише спосіб формування парламенту через виборність і колегіальний характер та не відображає функціонального призначення цього органу законодавчої влади [4 с. 434].

На сьогодні парламент є єдиним органом законодавчої влади, що зафіксовано у конституціях деяких держав, тих, що прийняли британську конституційну модель. Хоча Україна не є наступницею британської конституційної моделі, але у ст. 75 Конституції України зазначено: «Єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада». Це свідчить про прагнення слідувати кращим зразкам парламентаризму та ліберальної демократії.

Сама ідея парламентаризму в Україні вперше набула оформлення на офіційному рівні з прийняттям Закону України «Про назву, структуру і кількісний склад парламенту України» в 1993 р. У цьому правовому акті визнано термін «парламент» і позначено ним єдиний законодавчий орган – Верховну Раду. Тому поняття «законодавча влада» стало синонімічне поняттю «парламент». Викладена теорія може бути мертвою без практики, зі свого боку, практика є безсилою без теорії. З погляду функціонального підходу парламентаризм вказує як на сутність повноважень різних гілок влади в механізмі здійснення державної влади, так і позначає волевиявлення народу на законодавчому референдумі.

Вагомим показником якісного представництва у політиці є гендерна рівність, тобто йдеться як про кількісне представництво чоловіків і жінок у політичному житті держави, так і про однакові вимоги до рівня освіти, моральних якостей, професійного і життєвого досвіду.

Слід згадати, що в жовтні 2013 р. у Верховній Раді України відбулися парламентські слухання з вирішення проблем забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та дієві шляхи їх вирішення. Підчас обговорення наголошувалося, що вказана проблема є невід'ємною складовою державної політики, а також частиною міжнародних зобов'язань України. Підписавши низку міжнародних документів як універсального, так і регіонального рівня, наша держава зобов'язалася утверджувати гендерну рівність. Реальним виміром удосконалення законодавства у сфері гендерної рівності в Україні має стати збільшення участі жінок у суспільно-політичному житті країни та органах державної влади всіх рівнів.

Світовий економічний форум (World Economic Forum) опублікував щорічне глобальне дослідження – Індекс гендерного розриву 2016 (The Global Gender Gap Index 2016) із супроводжуючим його рейтингом країн світу за показником рівноправності чоловіків та жінок. Згадане дослідження проводиться вже 11 років поспіль і дає змогу здійснити аналіз динамічних змін гендерної рівності як в Україні, так і в інших країнах світу.

Так, за міжнародним індексом гендерного розриву, який характеризує нерівні можливості реалізації жінок і чоловіків у різних суспільних сферах, у 2016 р., серед 144 країн світу, Україна посіла лише 69 місце між Хорватією (68) та Чилі (70) і, порівняно з попереднім дослідженням, погіршила свої позиції на 11 пунктів. Лідером рейтингу, як і торік, є Ісландія. До першої десятки країн із гендерною рівністю також увійшли Фінляндія, Норвегія, Швеція, Руанда, Ірландія, Філіппіни, Словенія, Нова Зеландія та Нікарагуа. Останні сходинки рейтингу зайняли Сирія, Пакистан та Ємен. У дослідженні вимірювалися розрив між чоловіками та жінками за різними показниками у чотирьох основних сферах: економічна участь та можливості; рівень освіти; здоров'я і тривалість життя; політичні права обох статей. Найгірші позиції в оцінці гендерної рівності має Україна, яка займає у сфері політичних прав 107 місце, як і в минулому році. Зокрема, за співвідношенням жінок до чоловіків у парламенті Україна має індекс 0,137 (позиція в рейтингу – 110), в минулому році мала індекс 0,14 (позиція в рейтингу була – 113); щодо співвідношення жінок до чоловіків на посадах міністрів має індекс – 0,118 (позиція в рейтингу – 109), а у минулому році індекс був 0,12 (позиція в рейтингу – 111); щодо співвідношення жінок до чоловіків за кількістю років перебування на посадах Прем'єр-міністра або Президента (за останні 50 років) Україна має індекс 0,060 (позиція в рейтингу – 36), у той час, коли рівність вимірюється одиницею. Слід відзначити деякий прогрес у співвідношенні жінок і чоловіків серед законодавців, високопосадовців та управлінців, за якими Україна покращила свої рейтингові позиції, піднявшись із 27 на 23 сходинку [5].

Перед державою стоїть завдання зробити все максимальное можливе для того, щоб знайти і на практиці реалізувати всі механізми та втілити гендерну рівність.

Для виконання цих прагнень 26 вересня 2013 р. постановою Кабінету Міністрів України № 717 затверджена державна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 р. Програма мала на меті впровадження гендерних підходів в усі сфери життєдіяльності суспільства. Були запропоновані три варіанти розв'язання проблеми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Перший варіант передбачає удосконалення законодавства з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків шляхом приведення його у відповідність до міжнародних стандартів, а також законодавства Європейського Союзу.

Другий варіант передбачає формування у суспільстві культури гендерної рівності шляхом заохочення роботодавців до запровадження європейських стандартів рівності співробітників у сфері праці, навчання фахівців із гендерних питань, впровадження гендерних підходів у систему освіти, проведення інформаційних кампаній за участю засобів масової інформації, закладів культури та навчальних закладів з метою запобігання формуванню стереотипних уявлень про роль жінки і чоловіка.

Третій варіант (так званий оптимальний) передбачає комплексний підхід до розв'язання проблеми шляхом (назвемо лише основні):

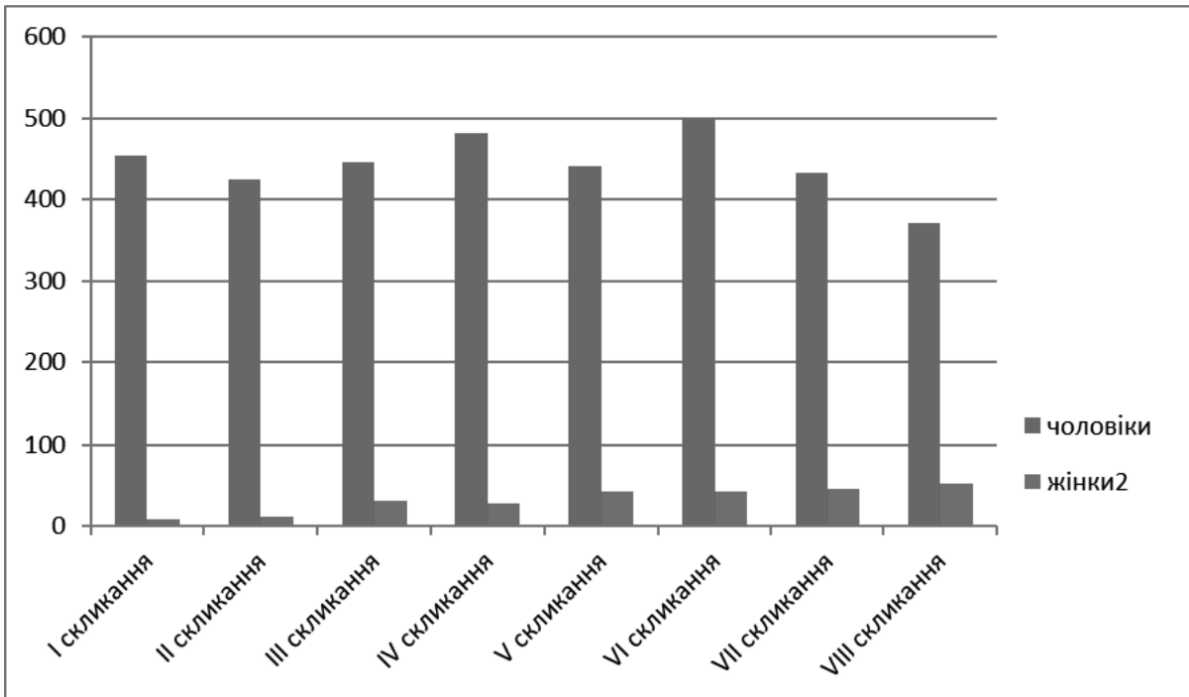
- удосконалення законодавства з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, зокрема, шляхом приведення його у відповідність до міжнародних стандартів і законодавства Європейського Союзу;
- здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок для участі у прийнятті управлінських рішень та навичок провадження підприємницької діяльності;
- підвищення рівня компетенції фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- виконання на постійній основі робіт із впровадження гендерних підходів у систему освіти;
- проведення інформаційних кампаній за участю засобів масової інформації, закладів культури та навчальних закладів з метою подолання стереотипних уявлень про роль жінки і чоловіка;
- розроблення механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та вжиття необхідних заходів за результатами розгляду випадків такої дискримінації;
- виконання договірних та інших міжнародних зобов'язань у частині забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- залучення до виконання завдань, передбачених Програмою, міжнародних організацій та громадських об'єднань, діяльність яких спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [6].

Загальний обсяг видатків для реалізації цієї програми становив 5 897,14 грн, серед яких 1 268,51 – державний бюджет, 1 787,13 – місцеві бюджети та інші джерела – 2 841,5. Лише на 2016 р. обсяг фінансування закладений у розмірі 898,84 грн [6]. На що були витрачені державні кошти для реалізації цієї державної програми? Чи щось змінилося за ці роки дії програми? Так, багато виникає запитань. Наведемо деякі відомі нам факти. Так, кількість чоловіків і жінок у Парламенті VIII скликання, порівняно з VII скликанням, збільшилася на шість осіб! Серед 27 працюючих комітетів Верховної Ради лише п'ять комітетів очолюють жінки, а саме: комітет у закордонних справах, комітет з питань охорони здоров'я, комітет з питань податкової і митної політики, комітет з питань свободи слова та інформаційної політики та комітет соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення. У 10 комітетах жінки є заступницями голів комітетів, 14 жінок очолюють підкомітети. Слід звернути увагу на те, що в 10 комітетах жінки не представлені жодним чином, серед яких такі комітети: з питань аграрної політики; з питань бюджету; з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи; з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності; з питань запобігання і протидії корупції; з питань науки і освіти; з питань промислової політики та підприємства; у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю; з питань транспорту; з питань фінансової політики і банківської діяльності [7].

Політика в Україні традиційно вважається чоловічою сферою впливу, але при цьому третину всіх законодавчих ініціатив до Верховної Ради подають саме жінки. Так, наведемо статистичні дослідження кількості парламентарів чоловіків і жінок за час діяльності Верховної Ради України I–VIII скликань (1990–2014 рр.).

Серед депутатів VIII скликання (обрані 2014 р.) – 52 жінки та 371 чоловік. Так, порівняно до депутатів VII скликання (2012–2014 рр.), де було 46 жінок народних депутатів та 432 чоловіки. Серед депутатів VI скликання (2007–2012 рр.) – 42 жінки та 499 чоловіків. Серед депутатів V скликання (2006–2007 рр.) – 42 жінки та 441 чоловік. Відзначаємо однакову тенденцію. Однак серед депутатів IV скликання (2002–2006 рр.) – 28 жінок та 481 чоловік, а серед депутатів III скликання (1998–2002 рр.) – 32 жінки та 445 чоловіків [8].

Показник динаміки гендерної нерівності у Парламенті України –
Верховній Раді України (I–VIII скликань)

Найменший показник участі жінок-депутатів – у II скликанні (1994–1998 рр.) – 11 жінок та 425 чоловіків; серед депутатів I скликання (1990–1994 рр.) – 9 жінок та 454 чоловіки [8].

Складена нами гістограма свідчить про кількісне домінування чоловіків у Парламенті України. Значимо про поступове збільшення кількості жінок від 1,9 % до 14 % за 25 років діяльності Верховної Ради, що має позитивну тенденцію, але не є достатньо переконливим у процесі реалізації Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 р.

Таблиця 1. Співвідношення чоловіків і жінок в Верховній Раді України (I–VIII скликання)

№	Скликання Верховної Ради України	Чоловіки	Жінки	Відсоток
1	I скликання (1990–1994)	454	9	1,9
2	II скликання (1994–1998)	425	11	2,5
3	III скликання (1998–2002)	445	32	7,2
4	IV скликання (2002–2006)	481	28	5,8
5	V скликання (2006–2007)	441	42	9,5
6	VI скликання (2007–2012)	499	42	8,4
7	VII скликання (2012–2014)	432	46	10,6
8	VIII скликання (2014–)	371	52	14

Із зазначеної таблиці видно, що гендерна рівність, можливість і результативність втілення програми й досі має домінуючу патріархальну складову. Але ж, наприклад, у Верховній Раді України I скликання серед народних депутатів було чоловіків 454, а жінок – лише 9. Тобто інтереси жінок представлені 1,9 % від загальної кількості народних депутатів. Цей рівень є найнижчим, порівняно із VIII скликанням парламенту, і становить 14 %.

Дані про гендерний склад Верховної Ради України V–VIII скликань свідчать про активізацію участі жінок у виборах, що зумовлює отримання ними більшої кількості депутатських мандатів, ніж у парламентах попередніх скликань, але все ж таки інтереси і потреби жінок недостатньо представлені в парламенті.

Прагнення побудувати спроможний парламент, який буде відігравати вирішальну роль у трансформації українського суспільства, є важливою метою реалізації дорожньої карти відносно внутрішньої реформи інституційної спроможності Верховної Ради України.

Дослідження питань гендерної рівності в українському парламенті проводяться не заради процесу дослідження, а задля змін у політичному житті та реалізації вже прийнятої Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 р. Майбутнє України в більшості залежить від якості прийнятих Верховною Радою законів і процедури їх застосування. На ці показники повною мірою впливає гендерне співвідношення у парламенті. Відомо, що політика є конкурентною сферою діяльності, а тому, можливо, жінки не завжди бажають складати конкуренцію чоловікам у боротьбі за парламентські мандати. У жінок є багато справ за благополуччя і добробут усередині сім'ї, в той час, коли чоловіки конкурують між собою публічно на політичній арені.

Результати зазначеного дослідження довели наявність явища гендерної нерівності в українському парламенті, яке полягає в непропорційній представленості обох статей у політичному житті. Має місце існування стійких гендерних стереотипів із наявним патріархальним змістом. Домінуючим уявленням про політику залишається уявлення про політику як брудну і не жіночу справу, тому жінкам набагато важче, ніж чоловікам, стати депутатами чи зайняти відповідальні державні посади та утриматися на них.

Переважними залишаються традиційні сфери життєдіяльності для жінки – освіта, культура, охорона здоров'я, виховання тощо. А усіма іншими, більш технологічно складними та інноваційними сферами (політикою, економікою, безпекою, підприємництвом тощо), за стереотипним визнанням, можуть успішно займатися тільки чоловіки.

Отже, забезпечення рівних прав, можливостей та результатів діяльності між жінками і чоловіками передбачає застосування комплексного підходу у розв'язанні зазначеної проблеми. Паритетне представництво жінок і чоловіків у парламенті держави може стати першим кроком до вирішення проблеми гендерної нерівності.

Використані джерела

1. Тищенко Ю. Ключові проблеми парламентської етики. Реформа парламенту в оцінках експертів / Ю. Тищенко, Ю. Каздобіна // Вибрані роботи учасників V щорічної міжнародної наукової конференції «Парламентські читання». – Київ, 2015.
2. Правові засади формування та розвитку гендерного середовища в Україні : монографія / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, Я. М. Шевченко [та ін.] ; за заг. ред.: Н. М. Оніщенко, Н. М. Пархоменко ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ : Юридична думка, 2010. – 351 с.
3. Європейський правовий вимір гендерно чутливої політики: збірник наукових праць / Н. М. Оніщенко, О. В. Матвієнко, С. В. Береза, М. О. Томашевська ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Центр прав. дослідж. гендер. політики. – Київ : Юридична думка, 2005. – 143 с.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. – Київ : Українська енциклопедія, 2002. – Т. 4: Н–П.
5. Індекс гендерного розриву 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analytika>
6. Державна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/717-2013-%D0%BF>
7. Комітети Верховної Ради України VIII скликання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komitis
8. Народні депутати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_deputat_list

Гетьман-П'ятковська І. А. Теоретико-прикладні аспекти проблеми гендерної нерівності в діяльності парламенту України

У статті досліджуються теоретико-прикладні аспекти проблеми гендерної нерівності та співвідношення жінок і чоловіків в українському парламенті як представницькому органі державної влади. Зроблено висновок про те що, жінки недостатньо представлені в політичній та законотворчій діяльності України, причиною чого є традиційна стереотипність і прогалини в законодавстві.

Ключові слова: парламент, парламентаризм, гендерна нерівність, Україна.

Гетьман-Пятковская И. А. Теоретико-прикладные аспекты проблемы гендерного неравенства в деятельности парламента Украины

В статье исследуются теоретико-прикладные аспекты проблемы гендерного неравенства и соотношения женщин и мужчин в украинском парламенте как органе государственной законодательной власти. Сделан вывод о том, что женщины недостаточно представлены в политической и законотворческой деятельности Украины. Причиной такого положения является традиционная стереотипность и пробелы в законодательстве.

Ключевые слова: парламент, парламентаризм, гендерное неравенство, Украина.

Hetman-Piatkovska I. Theoretical and applied aspects the problem of gender inequality in the work of the Parliament of Ukraine

In the article examines the theoretical and applied aspects problems of gender inequality and the ratio of men and women in the Ukrainian parliament as the representative committee of the government. The conclusion of the fact that women are not sufficiently represented in political and lawmaking Ukraine cause of this situation is the traditional stereotype and gaps in the legislation.

Key words: parliament, parliamentary, gender inequality, Ukraine.

УДК 340.13

*Крістіна Олександрівна Дейнека,
аспірантка відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ КОДИФІКАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ

Одним із найбільш якісних способів систематизації законодавства є його кодифікація. Кодифікація передбачає відсіювання зайвого, доповнення необхідним і трансформацію нормативного матеріалу у дієву систему зі значним прикладним потенціалом. Кодифікація може бути здійснена і без особливих знань про техніку її проведення, однак подібна діяльність, очевидно, не призводить до досягнення того результату, на який розраховують кодифікатори. Звичайно, запорукою вдалого завершення кодифікації є досконале знання сфери суспільних відносин, у яких буде проведено кодифікацію, однак не менш значущим є знання правил, вимог, прийомів і засобів здійснення кодифікаційної діяльності, тобто кодифікаційної техніки. З огляду на це виникає необхідність осмислення системи знань, яка забезпечує якісне проведення кодифікаційної діяльності та створення досконалого за формою і змістом кодифікованого акта. Тому дослідження кодифікаційної техніки є актуальним для удосконалення процесів законотворення і реалізації норм права.

Слід зазначити, що питання кодифікаційної техніки стали предметом дослідження таких учених, як: С. Алексєєв, Л. Апт, О. Борзунова, С. Боголюбов, І. Брауде, М. Власенко, Л. Дембо, Ж. Дзейко, А. Дутко, Р. Ієринг, В. Карташова, Т. Кашаніна, Д. Керимов, Д. Ковачев, Г. Муромцев, Н. Оніщенко, В. Тарасюк, Ю. Тихомиров, А. Ткачук, А. Ушаков, Р. Халфина, О. Черданцев, Г. Чернобель, Д. Чухвічов, В. Чхиквадзе, М. Шаргородський, О. Ющик та ін. Питанням кодифікаційної техніки було приділено увагу у працях Ю. Бисаги, Є. Гетьмана, Н. Пархоменко, С. Перетерського, Є. Погорелова, А. Поліщук, Т. Рахманиної, В. Риндюк, Я. Рогач та ін.

Метою статті є комплексний аналіз поняття і сутності кодифікаційної техніки.

Кодифікація нерозривно пов'язана з кодифікаційною технікою – технікою створення кодифікованих нормативних актів. Якість кодифікації досить часто залежить від належного використання інструментів законодавчої та кодифікаційної техніки. Кодифікаційна техніка має своєю метою забезпечення проведення кодифікації на найвищому науковому рівні для отримання досконалого кодифікованого акта, який міг би комплексно забезпечити потребу суспільства в уніфікованому регулюванні значної частини суспільних відносин. Як зазначає В. Риндюк, вироблення кодифікованого акта – це вторинне регулювання визначеної сфери суспільних відносин (повне або часткове) на основі упорядкування, систематизації фактичного законодавства [1, с. 89].

Деякі науковці вказують на те, що техніка кодифікації не є необхідною умовою для створення якісного кодексу. З цього приводу французький правознавець Ж. Карбоньє зазначав: «Говорячи по правді, Вергілію навіть у голову не приходила думка, що перед тим як взяти в руки ліру, необхідно дочекатись, коли Горацій напише свій трактат про поетичне мистецтво, як не приходила вона в голову Расіна, сучасником якого був Буало. Жоден народ не потребує трактатів по законодавчому мистецтву для того, щоб мати гарні закони. Все навпаки: якщо з'являються гарні закони, здатні витримати перевірку часом, то, через декілька століть, на їх основі можливо будувати теорію законодавчого мистецтва» [2]. Тобто загалом проведення кодифікації не потребує значної теоретичної бази, а може відбуватися завдяки таланту кодифікаторів. Ми цілком підтримуємо цю позицію. Доводячи до абсурду, варто зазначити, що особа (чи навіть колектив творців), яка має виключно теоретичні знання з техніки кодифікації, не може створити якісний кодекс. Безспірний факт, що студент, який щойно вивчив курс «законодавча техніка» у юридичному вищому навчальному закладі і склав іспити «на відмінно», не буде здатний створити якісний закон (не говорячи вже про кодекс), навіть якщо він має гарні знання з усіх юридичних дисциплін. Створення кодексу – це не тільки питання техніки кодифікації, а й питання юридичного досвіду, таланту до юридичної творчості. Варто зазначити, що теоретичне знання у сфері кодифікаційної техніки